

An impressionistic painting of a classical building with a portico supported by columns. The scene is set in winter, with snow on the ground and bare trees. The sky is a warm, golden-yellow color. The text is overlaid on the painting.

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ VI МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ**

**«ПРОФЕСІОНАЛІЗМ
ПЕДАГОГА
В УМОВАХ ОСВІТНІХ
ІННОВАЦІЙ»**

06–07 грудня 2022 року

Слов'янськ – 2022

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»,
м. Слов'янськ (Україна)
Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова,
м. Київ (Україна)
Uniwersytet Rzeszowski (Rzeszów, Polska)
ДВНЗ «Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника»,
м. Івано-Франківськ (Україна)
Глухівський національний педагогічний
університет імені Олександра Довженка,
м. Глухів (Україна)
Міжнародна академія інформатизації, м. Алмати (Казахстан)
Дніпровська академія неперервної освіти, м. Дніпро (Україна)

ПРОФЕСІОНАЛІЗМ ПЕДАГОГА В УМОВАХ ОСВІТНІХ ІННОВАЦІЙ

**Матеріали VI Міжнародної науково-практичної
інтернет-конференції
06–07 грудня 2022 року**

Слов'янськ – 2022

УДК 378(06)

П78

***Рекомендовано до друку вченою радою
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»
(протокол № 4 від 19.12.2022 р.)***

Рецензенти:

І. Хижняк – доктор педагогічних наук, професор, декан факультету початкової, технологічної та професійної освіти Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет»;

Л. Кухар – провідний спеціаліст Відділу банка тестових завдань та психометричного аналізу Українського центру оцінювання якості освіти, кандидат педагогічних наук, доцент.

***Професіоналізм педагога в умовах освітніх інновацій :
матеріали VI Міжнародної науково-практичної інтернет-
конференції, м. Слов'янськ, 06–07 грудня 2022 року /
відповід. ред. О. Хвещевська. Слов'янськ, 2022. 330 с.***

Збірник містить тези учасників VI Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Професіоналізм педагога в умовах освітніх інновацій», яка відбулася 06–07 грудня 2022 року в Державному вищому навчальному закладі «Донбаський державний педагогічний університет» (м. Слов'янськ). Матеріали конференції розкривають широке коло питань сучасної освіти: педагогічні інновації в системі початкової освіти та середньої освіти, питання теорії та практики організації освітнього процесу в закладах дошкільної та позашкільної освіти, теорію та методологію професійної підготовки майбутніх учителів, сучасні тенденції розвитку мистецької освіти, різні аспекти використання ІКТ в освіті тощо.

Матеріали розраховані на здобувачів магістерського та освітньо-наукового рівнів вищої освіти, науковців, представників усіх ланок і галузей освіти.

Відповідальність за наукову коректність і оригінальність текстів несуть їхні автори.

Малюнок обкладинки Оксани Дашивець

© Кафедра теорії і практики початкової освіти, 2022
© ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», 2022

СКЛАДНІ ОКАЗІОНАЛІЗМИ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОЇ СФЕРИ ЯК ЗАСІБ ВІДОБРАЖЕННЯ ВОЄННОГО ПРОТИСТОЯННЯ

Олексенко В. П.

*Херсонський державний університет
м. Херсон, Україна*

Попкова О. А.

*Херсонський державний університет
м. Херсон, Україна*

Сфера політики є одним із найпотужніших джерел з'яви й фіксації нових слів у газетному дискурсі початку XXI сторіччя. Інформація у сфері суспільно-політичних відносин, яку обслуговує публіцистичний стиль, адресована не вузькому колу читачів, а широкому загалу, всім носіям мови. Тому тут необхідна швидкість передачі інформації, позаяк газетна публіцистика присвячена «злобі дня». Висвітлюючи події суспільно-політичного життя на шпальтах газет, журналісти відображають своє бачення та оцінку дійсності на сторінках періодичних видань. Складний okazіonalіzm є лексичною інновацією, що моделює нове бачення об'єкта номінації.

Дослідження характеристик складних okazіonalіzmів, що утворилися внаслідок воєнного протистояння спочатку на Сході України, а згодом і на всій території, нині є особливо актуальним.

Метою статті є дослідження творення та активного функціонування складних okazіonalіzmів суспільно-політичного змісту, адже зрушення у лексиці активізуються в період значних соціальних, економічних, політичних трансформацій. Переломним періодом розвитку українського суспільства став кінець лютого 2022 року під час повномасштабного вторгнення російських військ на територію України.

Відповідно відображають та найшвидше реагують на зміни, які відбуваються у суспільстві, тексти газетно-журнальної публіцистики та загалом засоби масової інформації. Медіа виступають активним учасником суспільного життя. Завдяки доступу до масової аудиторії вони швидко поширюють інформацію про актуальні події і таким чином репрезентують сучасний лексикон.

Масмедійні тексти сучасності слугують підґрунтям для дослідження комунікативно-прагматичних особливостей функціонування складних інновацій. Прагматичний потенціал лексико-семантичних інновацій реалізується через зміни в семантичній структурі слова в певному контексті, що сприймається як новаторство мовця.

Okazіonalіzmна лексика є експресивно насиченою, образною та є одним із важливих засобів передачі авторського світогляду та

світосприйняття. Звичайно, сила експресивності складного okazіоналізма є неоднаковою, адже в структурі однієї складної інновації вона виражена інтенсивніше, інші такі одиниці мають слабшу експресію. Причину цього знаходимо у структурі складного okazіоналізма. За нашими спостереженнями, okazіоналізми утворені узуальним шляхом, менш експресивні, а утворені неузуальним способом мають сильне експресивне забарвлення. Контекст також впливає на семантику складних okazіоналізмів, тоді як їх експресивність є незалежною від контексту ознакою.

Останнім часом особливо помітною є тенденція до зниження у газетно-публіцистичному стилі, позаяк автори медійних текстів широко використовують засоби розмовного стилю. Спостерігаємо відображення типових екстралінгвальних ситуацій у медійній сфері, адже потреба людини у нових словах насамперед зумовлена екстралінгвальними чинниками, зокрема змінами політичного життя та устрою у суспільстві, насамперед зараз, під час війни.

Політична або суспільно-політична мова є складною системою, яка динамічно відображає політичну реальність, коригується нею і водночас бере участь в її створенні та видозмінюванні [2, с. 3].

Okazіональна лексика, вплетена у медійний текст, сприяє чіткому відтворенню політичної ситуації сучасного стану та відображає пристосування мови до постійно змінюваних під впливом зовнішніх чинників умов її функціонування.

Воєнне протистояння на території України, що розпочалося з листопада 2013 року, а в 2022 охопило ще нові території, спричинило появу значної кількості складних okazіоналізмів, що відображають рівень оцінювання мовцями суспільно-політичної ситуації держави зокрема воєнного протистояння в державі.

Найпродуктивнішим із способів творення складних okazіоналізмів виділяємо словоскладання, на зразок: інновація **війномир'я** на позначення удаваного офіційного перемир'я, якого ворожа сторона насправді не дотримується.

Телескопія, один із способів, що сьогодні є не менш продуктивним ніж осново і словоскладання та полягає у зрощенні фрагментів лексичних одиниць або однієї лексичної одиниці з фрагментом іншої. Напр.: **Окупендум** ← [окупація + референдум] okazіональна назва референдумів, проведених спочатку у Криму, на території Луганської і Донецької областей, пізніше Запорізької та Херсонської областей під час окупації їх російськими військами. **Газократія** ← [газ + демократія] та іменує «владу газу у світі» Цілков зрозумілим є те, що автор,

подаючи такі лексеми, одразу подає оцінку вказаних явищ, тенденцій, процесів, подій, прагне силою слова вплинути на читача і «викликати в нього негайний внутрішній відгук».

Бандеромобіль ← [**бандер(а) + автомобіль**] – автомобіль Бандери (вказівка на всіх, хто за Україну). **Бандеромобілі**, які ще вчора були звичайними автівками, переобладнали, додавши броньований захист і кулемет. Шушпанцери і бандеромобілі. Героїчна історія саморобних броньовиків у війні за український Донбас.

Незламомобіль ← [**незламність + автомобіль**] – автомобіль для роботи в незвичайних ситуаціях. *Цього разу Незламомобіль виконано на базі автомобіля Mercedes-Benz, отриманого від волонтерів.*

Все більше фіксуємо нових складних okazіоналізмів, що відображають сучасну воєнно-політичну ситуацію та побудовані як «російськочитний» варіант, напр.: Хоча, звісно, **«рускомірних» адептів не бракувало** (День. 16.03.2022); **Звісно, втішно бачити, як саморозпускаються фракції ОПЗЖ, як Медведчук зі впливового політика стає ізгоєм-утікачем, як готується націоналізація майна російських і білоруських власників, як припиняється інформаційна та видавнича активність країна-агресора в Україні, як приймаються (нарешті!) закони про колаборантів і про ворожі організації. Але цього не досить** (День. 17.03.2022); **Зрештою, і «русько-мірівська» класика – це теж окупація «лайт», ментальна, глибинна** (День. 21.03.2022); Згадайте про трактування Мазепи у Пушкіна, чи про «слитие словянских ручеев в русском море» – чи це не той самий нинішній путінський **«адіннарод»**, який значить вбивство нашого? (День. 21.03.2022); **Повітряні сили України щодня доводять, що «неімеючісаналогов» російські літаки й «суперсучасні» ракети падають так само, які і будь-які інші** (День. 30.03.2022); **Нерадісну перспективу остаточного перетворення цієї центральноєвропейської держави у країну-ізгоя, за якою невдовзі неодмінно посліднують політична ізоляція та економічна стагнація** (День. 07.04.2022); **Але ця «визвольна» удавка неминуче затягнеться на шії народів Російської Федерації, яка вже стала країною-ізгоєм** (День. 14.04.2022); **«Побєдбєсіє» пробудило загарбницький інстинкт** (День. 14.04.2022). Вказані варіанти складних інновацій автори навмисно вживають у поданій формі задля посилення негативної конотації у всьому її прояві аби дефініювати усю негативну експресію у одному слові.

На підставі аналізу складних політичних okazіоналізмів, зафіксовано потужну дериваційну активність творення нових слів

від власних відомих політичних діячів, на зразок: *І путінолизів не завадило б долучити до долі Симоньян* (День. 18.03.2022); *Тільки в Лугандонії їх набереться штук п'ятсот із юридичним обґрунтуванням довічного* (День. 18.03.2022); *Тобто чим, якщо щиро, вони відрізняються від нинішніх кримнашистів?* (День. 21.03.2022); *Сьогодні кожен долар/євро/рубль, витрушений путіним з кишені олігархів або отриманий росією за нафту, газ, та за що завгодно і як завгодно, йде на оплату раша-зомбі і конвертується в кулі, снаряди, ракети, якими вони розстрілюють нашу країну* (День. 04.04.2022); *Збереження російської імперії у вигляді ельциноерефії таки більше тягне на фарс* (День. 27.04.2022); *Під керівництвом улюбленого на сьогодні 83% росіян путлера – це величезна трагедія для українського народу та усього притомного людства* (День. 27.04.2022); *Про очищення України від кремлівсько-мічурінської топоніміки* (День. 28.04.2022); *Видається, що в основі цього експерименту над людською масою території спочатку Московії, а потім і Російської імперії у всіх її іпостасях включно з нинішнім путлер-рейхом лежить не лише «загадочная русская душа», але й багато столітній біологічний експеримент по розлюдненню людини, який проводиться самою Росією над власним народом* (День. 23.03.2022).

Окрему групу становлять ті новотвори, яким притаманна новизна форми, напр.: *рашистська адмініСРАЦІЯ*. *Рашистська адмініСРАЦІЯ оголосила про націоналізацію держвласності на Запоріжжі* (Forpost. 05.06.2022). У такому представленні відомі морфеми постають у незвичних поєднаннях, утворюючи слова із зовсім новими значеннями.

Крім того словотворчі можливості української мови дають змогу передати різноманітні деталі емоційно-оцінного забарвлення з додатковим конотативним забарвленням, побудованих на ґрунті жаргонізмів, арготизмів, просторіч, що демонструють вульгаризацію та абсцентну конотацію та не потребують додаткового пояснення: *Разом із пропагандошоблюю, що складається не з чотирьох персон, а сотень, якщо не тисяч* (День. 18.03.2022); *Кремлівські пропагандони переконані: чим абсурдніша брехня, тим легше їй повірить обдурене телевізором російське населення* (День. 04.04.2022).

Отже, різноструктурність аналізованих нами складних okazіоналізмів пояснює наявність специфічних для кожної інновації способів деривації okazіоналізмів та вказує на потужну дериваційну активність.

Література:

1. Артеменко Ю.О., Безугла Л.Р., Белозьорова О.М. та ін. Від слова до діла : лінгвопрагматика дискурсу : колективна монографія / за заг. ред. Л. Р. Безуглої. Вінниця : Нова Книга, 2020. 368 с.

2. Вдовичин І.Я., Угрин Л.Я., Шипунов Г.В. та ін. *Сучасна політична лексика : енциклопедичний словник-довідник*. Львів : «Новий Світ-2000», 2015. 396 с.

СИСТЕМА ІНТЕРАКТИВНИХ КОМУНІКАЦІЙ ЯК СКЛАДОВА ПЕДАГОГІЧНОЇ ІННОВАТИКИ

Бойко С. Д.

Слов'янський педагогічний ліцей

Слов'янської міської ради Донецької області

м. Слов'янськ, Донецька область, Україна

Об'єктивне прискорення науково-технічного і соціального прогресу, кризові економічні, екологічні, демографічні, політичні та інші явища, що виникли у сучасному світі, неминуче позначаються на системі освіти, загострюють протиріччя і труднощі формування молодого покоління. Традиційні педагогічні засоби виховання, змісту й організації освітнього процесу все частіше не спрацьовують. Через невідповідність темпів і характеру соціальних та педагогічних процесів виникають кризові явища в педагогіці.

Найважливіші з них виявляються у нездатності освітніх закладів, по-перше, впливати на дитину для формування цілісної, а не «часткової» особистості, по-друге, у невмінні враховувати індивідуальні, вікові та соціо-біопсихологічні особливості вихованця, неповторність особистості кожного. Тому у сучасному вимогливому та швидкозмінному соціально-економічному середовищі рівень освіти, її вплив на особистісний розвиток дитини, значною мірою залежатиме від результативності запровадження технологій навчання, що ґрунтуються на нових методологічних засадах, сучасних дидактичних принципах та психолого-педагогічних теоріях, які розвивають діяльнісний підхід до навчання.

Дослідники проблем педагогічної інноватики (О. Арламов, М. Бургін, В. Журавльов, Н. Юсуфбекова, А. Ніколс та ін.) намагаються співвіднести поняття нового у педагогіці з такими характеристиками, як корисне, прогресивне, позитивне, сучасне, передове. Зокрема, В. Загвязинський вважає, що нове у педагогіці – це не лише ідеї, підходи, методи, технології, які у таких поєднаннях ще не висувались або ще не використовувались, а й той комплекс елементів чи окремі елементи педагогічного процесу, які несуть у собі прогресивне